

**РЕФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ «УКРАЇНА-2020»**

Інститут сталого розвитку ім. В.Чорновола, Національний університет «Львівська політехніка», 79013 Львів, вул. С.Бандери, 12, електронна пошта: dzvonyuk1@gmail.com

Стала індустріалізація України та впровадження інноваційних технологій у виробництво, є необхідною передумовою стабільного зростання національної економіки та оптимізації її структури [1]. Пріоритетним напрямом успішного розвитку кожної країни світу є забезпечення економічного розвитку, безпеки та стабільності. Отже сталий розвиток є механізмом стабілізації та збереження «status quo», якого прагне кожна держава. Прогресивна світова спільнота, провідні країни світу - Японія, Канада, США та країни Західної Європи підтримали і впроваджують Концепцію сталого розвитку, проте решта країн, до яких належить й Україна, ще наближаються до цього шляху. Тому актуальним є застосування механізму реалізації стратегії сталого розвитку у країні з малим доходом на душу населення, екологічними проблемами, напруженою демографічною ситуацією та з потужним природним капіталом. Сталий розвиток – це економічна модель, яка передбачає збереження екологічного середовища та раціональне використання природних ресурсів у поєднанні із соціальним та економічним благополуччям в інтересах нинішнього і майбутнього покоління, що зумовило інвестування 2% світового ВВП на рекреаційні процеси у 10 найважливіших секторів економіки для зменшення викидів вуглецю та максимально ефективного використання ресурсів [2].

Основні положення Концепції сталого розвитку – однієї з найбільш розповсюджених концепцій взаємодії людини і природи висвітлені у базових документах і програмах розвитку ООН. Концепція сталого розвитку з'явилася як виклик на вирішення глобальних екологічних проблем ще у 70-х роках ХХ століття. Механізм взаємозв'язку між соціальним та економічним розвитком та погіршенням екологічного стану розглядався на Першій конференції ООН (Стокгольм, 1972). За ініціативою Генеральної Асамблеї ООН у 1983 році була створена Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку, результатом роботи якої у 1987 році була висунута концепція сталого розвитку. Основні положення концепції були закріплені у Декларації з навколишнього середовища і розвитку «Майбутнє, якого ми прагнемо», у Рамковому документі ООН «Порядок денний на ХХІ століття» (Ріо-де-Жанейро, 1992), підсумковому документі Саміту зі сталого розвитку «Цілі сталого розвитку» (Нью-Йорк, 2015) тощо.

В контексті реалізації основних положень міжнародних документів ООН Україна взяла на себе зобов'язання з розробки концепції стратегії сталого розвитку, інституалізації та координації зусиль з громадськістю та підприємництвом.

Указом Президента від 12.01.2015 р. № 5/2015 була схвалена Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», основною метою якої є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід нашої держави на провідні позиції у світі» і яка має 4 вектори та 62 реформи. Основним напрямом Стратегії сталого розвитку

«Україна – 2020» є вектор розвитку, вектор безпеки, вектор гордості та вектор відповідальності. Вектор розвитку, поряд з іншими, передбачає такі економічні стратегії: Деретуляція та розвиток підприємництва; Програма розвитку малого та середнього бізнесу; Податкова реформа; Реформа захисту економічної конкуренції; Реформа у сфері захисту прав споживачів [3].

Однією з основних реформ є: «Деретуляція та розвиток підприємництва», якою передбачено: створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, розвиток малого і середнього підприємництва, залучення інвестицій, спрощена система міжнародної торгівлі, скорочення документації при ліцензуванні, відкритті бізнесу та регуляторних актів, забезпечення надання послуг для підприємств у електронному вигляді, спрощення доступу українських товарів на ринку ЄС, введення технічного регулювання із європейськими вимогами, реформування державного контролю за безпечністю та якістю харчових продуктів, захист права приватної власності, захист економічної конкуренції [3]. Ця реформа є реалізованою частково: розвиток малого та середнього бізнесу гальмується через розвиток на ринку олігополії; державна підтримка спрямовується на розвиток великих підприємств, а не навпаки; має місце несправедливе спрощення доступу українських товарів на ринок ЄС через специфічні законопроекти, які укладаються під певні підприємства. Дії антимонопольного комітету, який повинен розвивати справедливую конкуренцію, оскаржуються у суді, де здебільшого скасовуються через корупованість судів. Разом з тим, слід зазначити успіхи України в галузі розвитку ІТ-технологій: у 2015 році експорт програмного забезпечення склав більше 2 млрд дол. США. Проте, незважаючи на значну кількість в Україні висококваліфікованих ІТ-спеціалістів є стійка тенденція до їх відтоку за кордон через низькі заробітні плати. Рішення проблеми полягає у збереженні ІТ-спеціалістів та цифровізації української промисловості та розвитку ІТ бізнес-моделей підприємництва [4].

Слід відзначити розвиток України у напрямі аграрного виробництва за допомогою державного сприяння малому і середньому підприємству. Адже державна допомога спрямовується на великі підприємства, а через несправедливі законопроекти невеликі аграрні підприємства не можуть експортувати свою продукцію за кордон, що гальмує їх розвиток через несправедливу конкуренцію на внутрішньому ринку. Таким прикладом є прийняття Кабінетом Міністрів України Постанови «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2017 рік», яким з 2017 року до переліку продукції, що ліцензується, віднесено «мед натуральний» без узгодження зі «Всеукраїнським братством бджолярів України». Цією постановою фактично знищується бджолярство в Україні, яке збільшує на 20-60% урожайність сільськогосподарської продукції. Через невисокі ціни на внутрішньому ринку українські бджолярі експортують «натуральний мед» на ринки ЄС, що сприяє розвитку вітчизняного бджолярства, не перенасичуючи український ринок продуктом та збільшуючи експорт [5].

Важливим напрямом сталого розвитку є розвиток «зеленої» економіки, яка є перспективною для усього світу [6], і найкраще представлена у Німеччині та характеризується екологічно чистими підприємствами, збалансованим природокористуванням та високоякісною продукцією. Такі передумови відсутні в

Україні, що призводить до ерозії ґрунтів, зменшення відновних та невідновних ресурсів. За останні 25 років світовий ВВП збільшився у 4 рази, пропорційно збільшуються потреби у природних ресурсах (рис. 1).

Рис. 1. Світовий ВВП у млрд дол. США

ООН та її держави-учасниці працюють над розвитком та впровадженням «зеленої» економіки, та формують документацію на період 2030 року [7]. На Сьомій Конференції «Довкілля для Європи» (2011 р., м. Астана (Казахстан)) було прийнято рішення про розвиток «зеленої» економіки, стимулювання екологічних інвестицій та підвищення максимального використання ресурсного циклу із залученням освітньої та наукової діяльності для підготовки фахівців у цій галузі [8]. Восьма Конференція «Довкілля для Європи» (8-10 червня 2016 р., м. Батумі (Грузія)), представила вирішення питання введення «зеленої» економіки на широкий загал та прийняла важливий документ щодо впровадження Пан'європейської стратегічної рамки екологізації економіки, яка стосується і України. Відповідно до зазначеного документу, країни цього регіону зобов'язані впроваджувати політику сталого розвитку в країні, а також надавати щорічний звіт за 2020, 2025 та 2030 роки. У підготовленій національній доповіді України «Цілі Сталого Розвитку: Україна» зазначається, що Україна до 2030 року у багатьох галузях перейде до «зеленої» економіки та представить результати вже на Конференцію «Ріо +20» [1, 8].

Головними цілями розвитку «зеленої» економіки у Пан'європейському регіоні є скорочення екологічних ризиків і дефіциту природних ресурсів; зміцнення економічного прогресу; підвищення добробуту людини і зміцнення соціальної справедливості [6].

Досягнення цих завдань забезпечить розвиток країни, розвиток екологічного циклу у виробництві та виробництво високоякісної продукції.

Ще однією проблемою в Україні є проблема екологічного захисту, адже більшість підприємств у сфері промисловості, є екологічно шкідливими і виробляють товари неперспективні для ринку ЄС. Найбільш екологічні проблеми стосуються Карпат, де масова вирубка лісів призводить до їх забруднення і створення екологічної катастрофи, та має місце несанкційований експорт деревини на ринки Європи. Ще до однієї екологічної катастрофи призвели у Рівненській та Волинських областях шалений незаконний видобуток бурштину, що призвів до руйнування лісів та ерозії

ґрунтів. Ці нагальні екологічні проблеми повинні вирішуватися на рівні державного контролю [7].

Наступним кроком екологізації та модернізації підприємств в Україні є забезпечення сталого використання хімічних речовин на основі інноваційних технологій та виробництв, спираючись на вимоги міжнародних стандартів. Частка підприємств, в яких запроваджено системи управління хімічними речовинами згідно з міжнародними стандартами, у загальній сукупності підприємств, що використовують небезпечні хімічні речовини, повинна становити до 2020, 2025 і 2030 року відповідно 50, 100 і 100 %. Ресурсоємність ВВП в Україні, тобто частка вартості природних ресурсів в одиниці ВВП до 2020 року повинна скласти 90 %, а до 2025 та 2030 року – відповідно 80 і 60 % порівняно з 2015 роком.

У підприємницькому операційному циклі передбачається розвиток екологічного виробництва, створення нанотехнологій, новітніх ресурсів на основі нешкідливого виробництва, забезпечення та зобов'язання підприємств фільтрування шкідливих викидів підприємства, та фільтрування водних ресурсів після операційного циклу. Отже від якості виробленої продукції залежить і подальший цикл споживання, що є запорукою здорової нації, оскільки на даний час у світі тільки 1з 7,6 мільярдів людей задоволенні своїм рівнем життя [8].

Список використаної літератури

1. Національна доповідь. «Цілі Сталого Розвитку: Україна» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf;
2. «Експорт меду не може підлягати ліцензуванню!». : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agroportal.ua/ua/views/blogs/eksport-meda-ne-mozhet-podlezhat-litsenzirovaniyu>;
3. Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>;
4. Потапенко В.Г. Аналітична записка «Державна політика сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки». [Електронний ресурс] / В.Г. Потапенко – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1237>;
5. «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2017 рік». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1009-2016-n/page#n25>;
6. «Зелена» економіка – новий глобальний напрямок розвитку». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecoosvita.org.ua/storinka-knygy/zelena-ekonomika>;
7. «The Green Economics Institute». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.greeneconomicsinstitute.com>;
8. Пан'європейські стратегічні рамки екологічності економіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ecoosvita.org.ua/sites/default/files/imce/panyevropeyski_strategichni_ramky_ekologizaciyi_ekonomiky.pdf.